

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/285/2021
Identifikačné číslo spisu:	3816201001
Dátum vydania rozhodnutia:	24.08.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:3816201001.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne: JUDr. L. T., nar. XX.XX.XXXX, bytom F. XX/X, U. proti žalovaným: 1.) Mgr. U. Y., nar. XX.XX.XXXX, bytom F. 8, U., 2.) F. Y., nar. XX.XX.XXXX, bytom F. 8, U., 3.) Ing. A. Y., nar. XX.XX.XXXX, bytom F. 8, U., o zaplatenie 16.458,96 eur s príslušenstvom, o dovolaní žalovaného v 1.) rade proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 26. mája 2021, č.k. 17Co/16/2020-452, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č.k. 17Co/16/2020-452 zo dňa 26. mája 2021 vo výroku, ktorým odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že uložil žalovaným 1./2./ 3/ povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni sumu 14.052,43,-- Eur s príslušenstvom a vo výroku o trovách konania a v r a c i a vec Krajskému súdu v Trenčíne na ďalšie konanie.

Vo zvyšku dovolanie o d m i e t a .

Odôvodnenie

1. Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) zmenil rozsudok Okresného súdu Prievidza (ďalej len „súd prvej inštancie“) č.k. 10C/16/2016-318 zo dňa 22. novembra 2019 tak, že žalovanému v 1.) rade uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 2.406,53 eur s úrokom z omeškania vo výške uvedenej vo výroku rozsudku odvolacieho súdu, žalovaným v 1.), 2.) a 3.) rade uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni sumu 14.052,43 eur s úrokom z omeškania vo výške uvedenej vo výroku rozsudku a žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovaným. Právnym titulom bola náhrada za užívanie nehnuteľností žalovanými 1/ - 3/ nad rozsah svojho spoluvlastníckeho podielu podľa § 137 Občianskeho zákonníka.

2. Súd prvej inštancie I. výrokom rozsudku uložil žalovanému v 1.) rade povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 3.360,- eur s úrokom z omeškania vo výške uvedenej v I. výroku, II. výrokom v prevyšujúcej časti žalobu voči žalovanému v 1.) rade zamietol, III. výrokom žalobu voči žalovaným v 2.) a 3.) rade zamietol a IV. výrokom žalovaným náhradu trov konania nepriznal.

3. Odvolací súd poukázal na to, že súd prvej inštancie zistil, že žalobkyňa a žalovaný v 1.) rade boli každý v podiele 1/2 podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností v k.ú. F. C., a to pozemkov s parc. č. XX a XX, rodinného domu so súpisným číslom XXX, postaveným na pozemku parc. č. XX do 16.11.2015. Podielové spoluvlastníctvo žalobkyne a žalovaného v 1.) rade vzniklo na základe darovacej zmluvy uzavretej dňa 04.11.1991 medzi darcami - dovtedajšími bezpodielovými spoluvlastníkmi F. Y., otcom žalovaného v 1.) rade a jeho vtedajšou manželkou A. Y., matkou žalobkyne a žalovaného v 1.) rade na strane jednej a účastníkmi konania, ako obdarovanými na strane druhej, pričom v tejto zmluve bolo dohodnuté, že darcovia si k predmetným nehnuteľnostiam ponechávajú právo doživotného bývania v rozsahu najmenej jednej izby s príslušenstvom, pričom toto právo nebude vyznačené ako ťarcha na uvedených nehnuteľnostiach. Dňa 07.10.2015 žalovaný v 1.) rade previedol svoj spoluvlastnícky podiel darom na svojich rodičov, t.j. na žalovaných v 2.) a 3.) rade, ktorí sú od povolenia vkladu vlastníckeho práva od 16.11.2015 podielovými spoluvlastníkmi podielu na nehnuteľnostiach v LV č. XXX v k. ú. F. C., každý v 1/4-ine. V súčasnosti je dom obývaný žalovanými. Žalobkyňa bývala v rodinnom dome a užívala nehnuteľnosti, ku ktorým má spoluvlastnícke právo do roku 2004, keď po vzájomnom rodinnom konflikte so svojou matkou z tohto domu odišla.

4. Podľa súdu prvej inštancie z vykonaného dokazovania je možné urobiť záver, že dlhodobé trinásťročné faktické a všetkými účastníkmi darovacej zmluvy rešpektované užívanie nehnuteľností založilo dohodu o užívaní spoločnej veci jednak vo vnútornom vzťahu medzi podielovými spoluvlastníkmi a taktiež vo vzťahu k tretím osobám, teda žalovaným v 2.) a 3.) rade. K zmene alebo zániku dohody o bezplatnom užívaní spoločnej veci nedošlo žiadnou inou dohodou podielových spoluvlastníkov, ani rozhodnutím súdu. Ak žalovaný v 1.) rade ako podielový spoluvlastník v rozpore s dohodou o užívaní začal užívať reálne vyčlenenú izbu určenú na užívanie žalobkyňou, a to svojvoľne bez zmeny dohody o užívaní a súhlasu žalobkyne, vzniká na jeho strane bezdôvodné obohatenie zodpovedajúce hodnote užívacieho práva k izbe žalobkyne. Pokiaľ ide o užívanie nehnuteľností žalovanými v 2.) a 3.) rade, ich užívanie v dobe do roku 2015 vyplývalo z dohody spoluvlastníkov o užívaní rodinného domu a záväzku spoluvlastníkov voči nim spočívajúcom v bezplatnom doživotnom užívaní minimálne jednej izby s príslušenstvom. V konaní nebolo preukázané, že by žalovaní v 2.) a 3.) rade prekračovali takto vymedzený titul užívania spoločných nehnuteľností. Po tom, čo v roku 2015 rade získali spoluvlastnícky podiel na nehnuteľnostiach každý v 1-ine, ich právo z dohody o bezplatnom užívaní zaniklo a splynulo s povinnosťou strpieť takéto užívanie, ale len vo vzťahu k žalovanému v 1.) rade, pretože záväzok žalobkyne strpieť a umožniť užívanie nehnuteľností žalovanými v 2.) a 3.) rade naďalej trvá a tento sa nezmenil ani uvedenou právnou zmenou vykonanou darovacou zmluvou v roku 2015. Ani po roku 2015 nebolo tvrdené a ani preukázané, že by žalovaní v 2.) a 3.) rade užívali spoločnú nehnuteľnosť nad rámec im prislúchajúcich podielov. Po vykonanom dokazovaní preto súd prvej inštancie žalobu voči žalovaným v 2.) a 3.) rade zamietol ako neopodstatnenú.

5. Odvolací súd po zopakovaní vykonaného dokazovania, po zhodnotení jeho výsledkov, dospel na rozdiel od súdu prvej inštancie k záveru, že žaloba žalobkyne je dôvodná. Vo vzťahu k absolútnej neplatnosti darovacej zmluvy, odvolací súd nezistil jej dôvody, pričom táto zmluva bola podrobená prieskumu aj v predchádzajúcich konaniach, v ktorých rovnako nebola konštatovaná jej absolútna neplatnosť. Podľa názoru odvolacieho súdu na rozdiel od súdu prvej inštancie viazaným právnym názorom odvolacieho súdu v zrušujúcom rozhodnutí samotné faktické užívanie nehnuteľností nepotvrďuje existenciu dohody spoluvlastníkov o užívaní spoločnej nehnuteľnosti. Podľa odvolacieho súdu nie je možné urobiť záver, že len dlhodobé užívanie nehnuteľností založilo takúto dohodu o užívaní spoločnej veci jednak vo vnútornom vzťahu medzi podielovými spoluvlastníkmi a taktiež vo vzťahu k tretím osobám. Ďalej bolo preukázané, že v roku 2004 sa žalobkyňa odsťahovala zo spoločnej domácnosti, pričom dôvodom jej odsťahovania boli nezhody so žalovanými v 2.) a 3.) rade. Odvolací súd mal preukázané, že žalovaní užívajú celú nehnuteľnosť a pozemky, teda užívajú aj spoluvlastnícky podiel žalobkyne. Rovnako bolo preukázané, že žalovaný v 1.) rade po prevode svojho spoluvlastníckeho podielu na žalovaných v 2.) a 3.) rade užíva spoluvlastnícky podiel žalobkyne bez právneho dôvodu, nakoľko na základe darovacej zmluvy zo dňa 07.10.2015 uzatvorenej medzi ním a žalovanými v 2.) a 3.) rade mu z bodu II. ods. 2 vyplýva len osobné právo užívať spoluvlastnícky podiel žalovaných v 2.) a 3.) rade. Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd čo sa týka žalovaného v 1.) rade dospel k záveru, že na

jeho strane vzniká bezdôvodné obohatenie, a to do 16.11.2015 z dôvodu, že užíval nehnuteľnosti nad rozsah svojho spoluvlastníckeho podielu, keď užíval aj spoluvlastnícky podiel žalobkyne, preto je povinný zaplatiť žalobkyni peňažnú náhradu za užívanie tohto spoluvlastníckeho podielu. Taktiež po 16.11.2015 v právnom stave, keď už nie je podielovým spoluvlastníkom, naďalej užíva jej spoluvlastnícky podiel, preto vzniká i naďalej u neho bezdôvodné obohatenie, pretože užíva spoluvlastnícky podiel žalobkyne bez akéhokoľvek právneho dôvodu. Čo sa týka žalovaných v 2.) a 3.) rade dospel odvolací súd k záveru, že títo po 16.11.2015 nemajú žiaden titul na užívanie podielu 1 vo vlastníctve žalobkyne, ale majú iba právo užívať svoj podiel -každý 1. Pokiaľ sa právo osobného užívania z titulu osobného záväzku zmení na právo užívať z titulu podielového spoluvlastníctva, môže podľa názoru odvolacieho súdu spoluvlastník užívať iba to čo mu patrí podľa veľkosti jeho podielu a nič nad jeho rámec, nakoľko by bolo v rozpore s podstatou podielového spoluvlastníctva, aby mal podielový spoluvlastník právo okrem svojho podielu užívať ešte nad jeho rámec spoluvlastnícky podiel druhého spoluvlastníka bezodplatne.

6. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný v 1.) rade (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť odvodzoval z § 421 ods.1, písm. b) CSP.

7.

Odvolací súd v rozhodnutí č.k. 17Co/16/2020-452 vo výrokovej časti skonštatoval platnosť darovacej zmluvy zo dňa XX.XX.XXXX, pričom sa nezaoberal tvrdením žalobkyne, že darovacia zmluva je vo vzťahu k nej absolútne neplatná. Otázkou neplatnosti darovacej zmluvy sa súdy nezaoberali aj napriek námietkam dovolateľa. Odvolací súd zrušil konkludentnú dohodu ktorá bola uzavretá užívaním spoločnej veci od roku 1991 a takisto, zrušil časť darovacej zmluvy zo dňa XX.XX.XXXX, a to o bezplatnosti užívania darcov.

8. Dovolateľ navrhol, aby najvyšší súd napadnutý rozsudok odvolacieho zrušil a vec mu vrátil na nové konanie, alternatívne aby rozhodol tak, že zruší darovaciu zmluvu ako absolútne neplatný právny úkon a priznal dovolateľovi náhradu trov konania.

9. Žalobkyňa navrhla dovolanie odmietnuť poukazujúc na to, že predmetom sporu bola žaloba o zaplatenie/vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie nehnuteľností. Z obsahu rozsudku je zrejmé, že vo výrokovej časti rozsudku sa odvolací súd platnosťou darovacej zmluvy nezaoberal, lebo žalobkyňa sa ničoho takého ani nedomáhala, darovacou zmluvou sa zaoberal výlučne v odôvodnení rozhodnutia.

10. Dovolateľ vo vyjadrení k vyjadreniu k dovolaniu namietol tvrdenia žalobkyne.

11. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpený v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je dôvodné podľa § 449 ods. 1 CSP a podľa § 450 CSP vrátil vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie vo výroku ktorým odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že uložil žalovaným 1./2/, 3/ povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni sumu 14.052,43,-- Eur s príslušenstvom a vo výroku o trovách konania. V samostatnom výroku týkajúceho sa žalovaného 1/ dovolanie odmietol podľa § 447 písm. f) CSP.

12. Dovolateľ v dovolaní označil dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP s uvedením, že išlo o nesprávne právne posúdenie, avšak pri posudzovaní dovolania podľa obsahu (§ 124 ods. 1 CSP) z neho vyplýva dovolací dôvod týkajúci sa zásadnej otázky, a to zániku darovacej zmluvy zo dňa XX.XX.XXXX v časti o užívaní predmetu daru darcami (v dôsledku splynutia s nadobudnutým

spoluvlastníckym podielom).

13. Dovolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie vyhodnotil, že došlo k splynutiu práva len vo vzťahu k žalovanému 1/ : „Po tom, čo v roku 2015 rade získali spoluvlastnícky podiel na nehnuteľnostiach každý v 1-ine, ich právo z dohody o bezplatnom užívaní zaniklo a splynulo s povinnosťou strpieť takéto užívanie, ale len vo vzťahu k žalovanému v 1.) rade, pretože záväzok žalobkyni strpieť a umožniť užívanie nehnuteľností žalovanými v 2.) a 3.) rade naďalej trvá a tento sa nezmenil ani uvedenou právnou zmenou vykonanou darovacou zmluvou v roku 2015". Odvolací súd naproti tomu na s. 44 uviedol, že „Čo sa týka žalovaných 2/ a 3/ dospel odvolací súd k záveru, že títo po 16.11.2015 nemajú žiaden titul na užívanie podielu 1 vo vlastníctve žalobkyne, ale majú iba právo užívať svoj podiel - každý 1 . Ako už bolo vyššie uvedené, žalovaní 2/ a 3/ do žiadnej dohody o bezplatnom užívaní so žalobkyňou a žalovaným 1/ v žalovanom období nemohli vstúpiť, lebo nijaká neexistovala. Tvrdenie, že žalobkyňa je povinná poskytnúť žalovaným 2/ a 3/ potom, ako sa stali podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností na LV č. XXX. v roku 2015 v podiele každý 1 zo svojho podielu ešte nad jeho rámec bezplatné užívanie ďalšej časti z jej patriaceho podielu (podľa bodu 5 darovacej zmluvy zo dňa XX.XX.XXXX) je podľa názoru odvolacieho súdu nesprávne. Pokiaľ sa právo osobného užívania z titulu osobného záväzku zmení na právo užívať z titulu podielového spoluvlastníctva, môže podľa názoru odvolacieho súdu spoluvlastník užívať iba to čo mu patrí podľa veľkosti jeho podielu a nič nad jeho rámec, nakoľko by bolo v rozpore s podstatou podielového spoluvlastníctva, aby mal podielový spoluvlastník právo okrem svojho podielu užívať ešte nad jeho rámec spoluvlastnícky podiel druhého spoluvlastníka bezodplatne. Teda odvolací súd je názoru, že spoluvlastnícke právo je nadradené osobnému právu".

14. Podľa bodu 5 darovacej zmluvy zo dňa XX.XX.XXXX (čl. 244) „Prevodcovia F. Y. a manželka si ponechávajú v predmetnej nehnuteľnosti právo doživotného bezplatného bývania a užívania predmetných nehnuteľností, ktoré im bude zabezpečené minimálne v 1 izbe s použitím príslušenstva. Toto právo, ktoré je osobným právom prevodcov nebude vyznačené ako ťarcha na predmetných nehnuteľnostiach, bude ako neurčité plnenie ocenené čiastkou 50 000 Kčs ".

15. Dovolací súd zistil, že rozsah užívania bol vymedzený iba spodnou hranicou, t.j. ako minimálny. Obmedzenie užívania, prípadne výhrada užívania v prospech inej osoby neboli dohodnuté. Preto podľa obsahu zmluvy im vyplýva oprávnenie užívať celý predmet zmluvy. Existencia tejto zmluvy bráni vo vzťahu k žalovaným 2/ a 3/ vzniku práva žalobkyne na odplatu za užívanie jej spoluvlastníckeho podielu.

16. Spätným nadobudnutím spoluvlastníckeho podielu od žalovaného 1/ došlo k splynutiu práv iba v rozsahu nadobudnutého podielu. Splynutie práv je limitované rozsahom užívacích práv, ktoré spolu splynuli. Pokiaľ ide o užívanie spoluvlastníckeho podielu žalobkyne žalovaným 1) toto bolo preukázané.

17. Spoluvlastníci nehnuteľnosti vo vzťahu k užívaniu a nadužívaniu spoluvlastníckeho podielu sú voči ostatným dotknutým spoločníkom v procesnom postavení samostatných spoločníkov a nejde o solidárny záväzok.

18. Napriek tomu, že osobné vzťahy sporových strán sú vážne narušené, dovolací súd nezistil takú intenzitu porušenia dobrých mravov, pre ktorú by bolo potrebné aplikovať ustanovenie § 3 ods.1 Občianskeho zákonníka. Ústava SR garantuje vlastnícke právo bez ohľadu na existenciu príbuzenského pomeru medzi spoluvlastníkmi.

19. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

